

України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Правові аспекти вирішення житлової проблеми [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_34_14.pdf

3. Паливода К. Житлова проблема – оголений нерв українського суспільства / К. Паливода // Віче. – 2007. – № 19. – С. 33-35.

УДК 342.5:347.132(043.2)

Проколійко К. М., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ДЕРЖАВИ У ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Незалежна українська держава бере участь, перш за все, у правовідносинах власності та інших речових правовідносинах. Держава як власник на свій розсуд володіє, користується і розпоряджається майном, яке їй належить. Державну власність становлять: майно, що забезпечує діяльність Верховної Ради України та утворюваних нею державних органів; майно Збройних Сил України, органів державної безпеки, прикордонних і внутрішніх військ; оборонні об'єкти; єдина енергетична система; системи транспорту загального користування, зв'язку та інформації, що мають загальнодержавне значення; кошти державного бюджету; Національний Банк України, інші державні банки та їхні установи і створювані ними кредитні ресурси; державні резервні, страхові та інші фонди; майно вищих і середніх спеціальних закладів та інше майно. Держава може бути також суб'єктом спільної власності за участю всіх суб'єктів цивільного права [1, с. 114].

Держава виступає суб'єктом цивільного права у питаннях визначення долі безхазяйного майна, яке потрапляє у власність держави, і невитребуваної знахідки, яка переходить у власність держави. Цивільні правовідносини власності за участю держави виникають при реквізиції і конфіскації майна, поверненні вилучених дорогоцінних металів і коштовних каменів у натурі чи відшкодуванні їхньої вартості особам, у яких його було вилучено за постановою відповідних органів у разі їх засудження без конфіскації майна або виправдувального вироку, або закриття кримінальної справи стягненні в доход держави майна, отриманого особами за окремими видами недійсних угод [3, с. 167-169].

Держава бере участь у зобов'язальних правовідносинах, зокрема випускає облігації державної позики, а їх утримувачі вступають у цивільно-правові відносини з державою. Зобов'язальні відносини

виникають з державного кредиту, випуску казначейських зобов'язань тощо. Цивільно-правові відносини виникають також у разі стягнення у доход держави з осіб, засуджених за вчинення злочинів, коштів, витрачених на стаціонарне лікування потерпілих громадян при заподіянні шкоди їхньому здоров'ю у результаті злочинних дій. Такі правовідносини виникають також при відшкодуванні організаціями та громадянами збитків, заподіяних порушенням законодавства про охорону природи.

Чинне законодавство передбачає ряд підстав, за якими державі переходять певні правомочності в галузі права інтелектуальної власності.

Держава може виступати суб'єктом цивільного права зі спадкових правовідносин (перехід до держави майна за відсутності спадкоємців за законом або за заповітом чи при відмові від спадщини тощо) [1, с. 120].

Держава як суб'єкт цивільного права має праводієздатність. Але, на відміну від праводієздатності юридичних осіб, правосуб'єктність держави має універсальний характер. Та це ще не означає, що правосуб'єктність держави має безмежний характер. Держава може мати лише такі права та обов'язки, які дозволяє закон.

Особливості цивільної правоздатності держави пов'язані з тим, що вона є головним суб'єктом публічного права, носієм публічної влади. Вона сама регулює різні, у тому числі цивільні, відносини, встановлюючи загальнообов'язкові правила поведінки суб'єктів та порядок розглядів спорів за їх участю, визначає і власну цивільну правосуб'єктність, її зміст і межі. Водночас, беручи участь у цивільних відносинах, держава має дотримуватися нею ж встановлених правил. Вона не має права використовувати свої владні повноваження для довільної зміни цивільно-правових норм в своїх інтересах або нав'язувати свою волю контрагентам у конкретних цивільних відносинах.

Як суб'єкт цивільного права держава має такий самий правовий статус, як і інші учасники цивільних правовідносин, і так само відповідає за порушення або невиконання своїх зобов'язань, як і інші суб'єкти цивільного права. Тобто вони діють у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин [2, с. 165].

Цивільна правосуб'єктність держави зумовлена наявністю у неї відповідних властивостей, що забезпечують реалізацію цивільної правосуб'єктності.

Можна зробити висновок, що держава бере участь у цивільних правовідносинах не як єдине ціле, а як сукупність суб'єктів різних рівнів. Всі вони незалежні один від одного і виступають як самостійні учасники цивільно-правових відносин. Від імені держави – незалежної України – у відносинах, що регулюються цивільним законодавством, беруть участь органи управління державним майном, фінансові та інші спеціально уповноважені державою органи. Названі бюджетні установи, хоч і є юридичними особами, діють у майновому обігу у багатьох випадках від

імені держави.

Література

1. Дзера О. В. Цивільне право України: підручник / О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 120 с.
2. Харитонов Є. О., Старцев О. В. Цивільне право України: підручник / Є. О. Харитонов, О. В. Старцев. – К.: Істина, 2007. – 165 с.
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. – Том 1. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://meگو.info>

УДК 347.6

Сапаров Ю., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Оніщенко О. В., к.ю.н., доцент

ДО ПИТАННЯ ЩОДО УГОДИ ПРО ПЕРЕРОЗПОДІЛ ЧАСТОК У СПАДЩИНІ

За загальним правилом, встановленим ч. 1 ст. 1267 ЦК України, частки у спадщині кожного із спадкоємців за законом є рівними. Утім, спадкоємці за усною угодою між собою, якщо це стосується рухомого майна, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них. Спадкоємці за письмовою угодою між собою, посвідченою нотаріусом, якщо це стосується нерухомого майна або транспортних засобів, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них (ч. 2, ст. 1267 ЦК України).

Законодавець у ч. 2, 3 ст. 1267 ЦК України застосовує термін «угода», а не «правочин» чи «договір». Очевидно, цим підкреслюється як непоіменований характер даної домовленості спадкоємців, так і те, що угода про зміну розміру часток у спадщині може бути складовою іншого договору, наприклад, договору про зміну черговості спадкування за законом (ч. 1 ст. 1259 ЦК України), договору про поділ спадщини між спадкоємцями (ст. 1278 ЦК України).

Не викликає сумніву, що угода між спадкоємцями про зміну розміру частки у спадщині кожного з них, є за своєю природою договором. Воля спадкоємців при укладенні досліджуваної угоди збігається, адже спрямована на зміну розміру спадкових часток всіх спадкоємців, які беруть в ній участь, що свідчить про домовленість між ними. За ч. 2, 3 ст. 1267 ЦК України змінити розмір спадкових часток можуть спадкоємці, тобто дві або більше особи. Якщо ж до спадкування закликається один спадкоємець, він спадкує всі права та обов'язки, що переходять в порядку спадкового наступництва, і це, відповідно, унеможлиблює зміну розміру